

JULKAISTU NUMEROSSA 4/2016
FIMEAN TOIMINTA

Koululaisille suunnattu TroppiOppi täydentää lääkekasvatussivustoa

Johanna Jyrkkä, Katja Lindgren-Äimänen / Kirjoitettu 23.1.2017 / Julkaistu 1.2.2017

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea julkaisi koululaisille suunnatun TroppiOppi-sivuston, jossa voi käydä harjoittelemassa lääkitys- ja hoitotaitojaan TroppiOppi-pelissä tai Nuortenlinkin terveystieteissä. Valtakunnan viidesluokkalaiset saivat samalla haasteen videokilpailuun.

Fimea avasi alkusyksystä koululaisille suunnatun TroppiOppi-verkkokokonaisuuden, jonka avulla lapset voivat harjoitella sairauksien ja oireiden lääkkeettömyyttä ja lääkkeellistä hoitoa. Aiemmin pelkästään opettajille tarkoitettu lääkekasvatusmateriaali saa siis rinnalleen oman osion oppilaille. TroppiOppi opettaa lapsille ja nuorille lääkkeiden järkevää käyttöä ja muistuttaa lääkkeettömyyden keinoista oireiden ja sairauksien hoidossa. Syksyllä toteutettu videohaaste on osa TroppiOppi-kokonaisuutta.

TropiOppi -verkkokokonaisuus tarjoaa tekemistä koululaisille

Koululaisille TroppiOppi -sivustolla (www.tropioppi.fi (<http://www.tropioppi.fi>)) on tarjolla verkkopeli, jossa voi harjoitella erilaisten oireiden ja sairauksien hoitoa virtuaalipotilaiden avulla. Potilaat kärsivät arkielämästä tutuista oireista, kuten pääkivusta, nuhasta ja vatsavaivoista. Virtuaalifarmaseutti antaa tarvittaessa neuvoja sopivista hoitomuodoista, ja kaikkien kokeiltujen hoitojen toimivuudesta potilaan hoidossa saa kirjallisen palautteen. Pelin sisällöt ovat Fimean asiantuntijoiden laatimia ja pelin käytännön toteutuksesta on vastannut Metropolia ammattikorkeakoulun Game Studion opiskelijat. Pelin lisäksi sivustolla voi testata tietojään lääkkeiden oikeasta käytöstä Nuortenlinkin kanssa yhteistyössä toteutetussa Terveysvisassa.

Videokilpailu haastoi pohtimaan lääkkeiden oikeaa käyttöä

TropiOppi -sivuston avaamisen yhteydessä Fimea käynnisti viidesluokkalaisten videokilpailun, jossa heidät haastettiin kuvaamaan lääkkeiden oikeaa käyttöä käsitteleviä lyhyitä videoita. Meistä jokainen joutuu joskus käyttämään lääkkeitä, ja joidenkin sairauksien hoidossa niiden käyttäminen on jopa elintärkeää. Siksi on tärkeää, että lapset oppivat käyttämään lääkkeitä oikein silloin kun niiden käytölle on tarve. Fimea kannusti TroppiOppi -videohaasteen avulla luokkia opettelemaan hakemaan tietoa lääkkeistä, arvioimaan tiedon luotettavuutta ja soveltamaan sitä omaan tilanteeseen.

Videoiden tekeminen opettaa

Videoita tekemällä oppilaalle syntyy oivalluksia lääkkeiden oikeasta käytöstä, ja näin hän rakentaa omaa suhdettaan lääkkeisiin. Tekemisen kautta oppiminen kehittää oppilaan kriittistä ajattelua ja itseilmaisua sekä opettaa tiedonhankintataitoja ja ongelmanratkaisukykyä. Oppilailla on erilaisia lääkkeisiin liittyviä käsityksiä, jotka pohjautuvat heidän kokemuksiinsa lääkkeistä. Oppiminen videoita tekemällä soveltuu hyvin tilanteisiin, joissa oppilaat voivat jakaa omia näkemyksiään opittavasta aiheesta. Videon toteutus lääkkeiden oikeasta käytöstä lisää myös luokan yhteisöllisyyttä.

Lapsille mahdollisuus oppia vastuullisiksi lääkkeiden käyttäjiksi

Lapsen lääkekasvatuksen tulisi tapahtua kodin, koulun ja terveydenhuollon ammattilaisten yhteistyönä. Lääkekasvatuksen tavoitteena on opettaa lapset järkeviksi lääkkeiden käyttäjiksi sekä hakemaan tarvittaessa tietoa lääkkeistä. Heidän tulisi myös oppia keskustelemaan lääkkeisiin liittyvistä asioista lääkärin vastaanotolla ja apteekissa.

On huomioitava, että tavoitteena ei ole opettaa lapsia käyttämään lääkkeitä itsenäisesti yhä nuorempana. Erilaisia oireita ja vaivoja opetellaan hoitamaan ensisijaisesti lääkkeettömästi, ja lääkehoidon osalta on tarkoitus oppia tunnistamaan, milloin lääkettä tarvitaan hoidoksi.

Videohaasteeseen osallistui mainioita kilpailuvideoita

Videohaasteeseen osallistui määräaikaan mennessä 11 luokkaa ympäri Suomen. Videot julkaistiin TroppiOppi-

kanavalla Youtubessa, jossa ne olivat kaikkien peukutettavissa marraskuun ajan. Eniten peukkuja keräsivät Suttilan koulu (Huittinen), Sulkavan yhteiskoulu ja Jurvan yhtenäiskoulu. Kyseiset luokat saivat palkinnoksi menestyksestä 200 € käytettäväksi leirikouluun tai luokkaretkeen.

Voittajavideo käsitteli lääkkeiden hävittämistä

Farmasian ja viestinnän asiantuntijoista koostunut raati valitsi videokilpailun voittajan. Arvioinnissa kiinnitettiin huomiota videon sisältöön, idearikkauteen, juonen kulkuun, luokan yhteishenkeen, tekniseen toteutukseen ja viestinnällisiin elementteihin. Kilpailussa oli mukana monta hyvää videota, ja tarkan kriteereittäin tehdyn arvioinnin ja pohdinnan jälkeen raati päätyi valitsemaan voittajaksi Keuruun Haapamäen koulun 5. luokan tekemän ”TroppiStoppi luontoon” -videon. Video käsitteli lääkejätteitä ja niiden aiheuttamat vaaroja luonnolle ja eliöille. Lapset valistavat perheenäitiä siitä, miten vanhat lääkkeet kuormittavat luontoa. Videon lopussa vanhat lääkkeet palautetaan apteekkiin.

Arviointiraadin mukaan voittajavideolla on selkeä viesti, sen sisältö on taitavasti toteutettu, ja se tuo esille luokan kekseliäisyyden ja luovuuden. Luokka on perehtynyt lääkkeiden oikeaan käyttöön, ja valinnut videon aiheeksi tärkeän lääkejätteitä käsittelevän aiheen. Yhteistyö paikallisen apteekin kanssa on hieno oivallus luokalta. Hyvin suunnitellulta ja taitavasti tehdyltä videolta välittyy myös luokan hyvä yhteishenki. Voittajaluokka sai palkinnoksi 500 € käytettäväksi luokan yhteiseen tutustumisretkeen Vantaalla sijaitsevaan Valion meijeriin, jossa hyödynnetään paljon robotiikkaa.

Lääkekasvatusta edistetään ja kehitetään

Tiedon lisääminen uudesta TroppiOppi -kokonaisuudesta ja sen hyödyntämisestä kotona ja kouluissa on tärkeää. Opettajille lääkekasvatusta ja erityisesti TroppiOppi -peliä tehtiin tunnetuksi tammikuussa järjestetyillä Educa-messuilla. Lääkekasvatus on herättänyt mielenkiintoa myös kansainvälisesti, ja parhaillaan osia lääkekasvatukseen liittyvästä materiaalista päivitetään englanninkielelle.

Onnittelut voittajille! - ”TroppiStoppi” vei voiton Keuruulle

Troppioppi-videohaasteen voiton vei tiukassa kisassa Haapamäen yhteiskoulun 5. luokka kilpailuvideollaan ”TroppiStoppi luontoon”. Luokanopettaja **Esko Rotola-Pukkila** kertoo, että Haapamäen yhteiskoulu on pieni, noin 140 oppilaan yhtenäiskoulu, jossa opiskelee saman katon alla oppilaat eskarista yläkoulun 9. luokkaan asti.

– Videohaasteeseen innostuimme siten, että joku oli tuonut työpöydälleni mainoksen kilpailusta. Tänä päivänäkään, kyselyistäni huolimatta, en ole saanut selville, kuka esitteen toi. No ilman sitä, olisi tämä haaste mennyt meiltä ohi.

Kuinka ideoitte ja toteutitte voittoisan videonne?

– Olimme liikuntatunnilla yleisurheilukentällä, kun alkoi sataa kaatamalla. Kokoonnuimme pukuhuoneeseen ja aloimme keskustella kilpailusta. Mietimme, miten voisimme erottautua toisista kilpailuvideoista, miten saada mukaan kestävä kehitys ja löytää aihe, joka oikeasti keskittyy lääkkeiden oikeaan käyttöön. Sateenpito oli hyödyllistä, sillä siellä syntyi videon idea ja sovimme näyttelijät elokuvaan.

– Videota kuvattiin muutaman viikon aikana. Välillä piirrettiin elokuvassa käytettävää kuvitusmateriaalia. Syntyneestä kattavasta materiaalista oli melko vaikeaa leikata kahden minuutin pituinen kilpailuvideo, mutta hyvin se kuitenkin onnistui!

Mitä oppilaille on jäänyt päällimmäiseksi mieleen aiheesta?

– Esiinnyin videolla yhtenä perheen lapsista. Kivaa oli kuvistunnilla piirtää kuolleita korppikotkia yhdessä Rebecan kanssa. Työtämme käytettiin videon kuvituksessa, kertoo videolla esiintynyt oppilas **Alina Papinaho**.

– Aluksi kameran edessä oleminen jännitti kovasti, mutta muutaman oton jälkeen onnistuin roolissani paasata ”äidilleni”, miksi lääkkeitä ei saa kaataa vessanpyttyyn! Vuorosanat opin helposti, toteaa puolestaan **Jonne Paananen**.

– Minulle on jäänyt mieleen kohtaaus, jossa kuvattiin äidin hulmuavia hiuksia, kun lapset saarnaavat hänelle. Minä näyttelin videolla äitiä ja hiuksiini saatiin eloa, kun niihin puhallettiin ilmaa pöytätuulettimella. Elokuvassa kohtaaus leikattiin niin, että hiukseni heiluivat lasteni saarnatessa minulle, **Netta Hurme** muistelee.

Juuli Aittolampi muistelee puolestaan loppukohtauksen kuvaamiseen liittynyttä kommellusta:

– Minulle on jäänyt mieleen päivä, kun menimme opettajan autolla Haapamäen apteekkiin ja kuvattiin videon loppukohtaus siellä. Kuvaus meni muuten hyvin, mutta ope oli unohtanut mikrofonin ja lähti hakemaan sitä koululta.

Opettaja Rotola-Pukkila muistelee myös päällimmäiseksi mieleen jäänyttä asiaa.

– Koska videolla esiintyi vain neljä oppilasta, piti keksiä myös muille oppilaille tekemistä, jolla he osallistuvat projektiin. Kuvistunnilla he piirsivät ja maalasivat planktoneläimiä, korppikotkia, lääkepillerilaseja ja kaloja, joita käytettiin elokuvan kuvittamiseen. Filmin leikkausvaiheessa kalojen kuolemiskohtaus jouduttiin jättämään pois, koska kahden minuutin aikarajaan ne eivät sopineet.

Entä haluaisitteko vielä lopuksi lähettää terveisiä tai jotakin viestiä lehden lukijakunnalle?

– Kiitoksia mukavasta videohaasteesta. Se oli motivoiva ja sen vuoksi oppilaat ovat pelanneet TroppiOppi-peliä innokkaasti. Haluamme myös kiittää Haapamäen apteekkari **Anna-Maija Mäki-Pollaria** hyvästä yhteistyöstä videon teossa, Esko Rotola-Pukkila sanoo.

Kuva: yläriivi vas.: Rebecca Nickel, Nella Lampinen, Netta Hurme, Juuli Aittolampi, Eetu Laakkonen, Esko Rotola-Pukkila, Jonne Paananen, Arttu Haukilampi, Patric Saarilampi, Arttu Petäjäistö, Miika Päivärinta; alarivi vas.: Oona Tervonen, Alina Papinaho, Helmi Sara-aho, Oona Järvinen

Tutustu voittajavideoon ja muihin mainioihin kilpailuvideoihin Troppioppi Youtube-kanavalla

(https://www.youtube.com/channel/UCU5bThxMOVMEmauf3hgU5PA/videos?live_view=500&flow=list&sort=dd&view=0)!

Johanna Jyrkkä

FaT

Tutkija, Fimea

Katja Lindgren-Äimänen

VTM

Viestintäpäällikkö, Fimea

LISÄÄ AIHEESTA

Lääkkeiden tarkoituksenmukainen käyttö on kansalaistaito

(http://sic.fimea.fi/3_2013/laakkeiden_tarkoituksenmukainen_kaytto_on_kansalaistaito)

KIRJALLISUUTTA

Hämeen-Anttila K, ym. **Lasten lääkkeiden käyttö on yleistä Suomessa.** Sic! 2012; 2(4): 12–3.

Hämeen-Anttila K, Norros E. **Lääkkeiden tarkoituksenmukainen käyttö on kansalaistaito.** Sic! 2013; 3(3): 51–2.

Hokkanen J. **Kotien lääkekasvatus.** Publications of the University of Eastern Finland. Dissertations in Education, Humanities, and theology 73. Savonlinna 2015.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea. **Kokemuksia lasten lääkekasvatuksesta. Fimea kehittää, arvioi ja informoi -julkaisusarja 1/2013.** (http://www.fimea.fi/documents/160140/1153780/22752_KAI_1_2013_verkkoon.PDF/70664662-e863-4514-b293-8b4f35e6df92)

Siitonen P. **Medicines in Schools: an ecological approach to teachers' perceptions.** Publications of the University of Eastern Finland. Dissertations in Health Sciences. Kuopio 2016.